

Atlyginimo už registro objekto registravimą, dokumentų teikimą dydžių apskaičiavimo ir atlyginimo už registro objekto registravimą, registro duomenų, registro informacijos, registruoti pateiktų dokumentų ir (arba) jų kopijų, valstybės informacinių sistemų duomenų teikimą mokėjimo tvarkos aprašo nuostatų įgyvendinimo 2020 metais
APŽVALGA

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. sausio 10 d. nutarimo Nr. 45¹ (toliau – Nutarimas) 2 punktu, Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnyba (toliau – RRT) atlieka **atlyginimo už dokumentų teikimą ir registro objekto registravimą dydžių apskaičiavimo priežiūros institucijos funkcijas.**

Vadovaudamasi Atlyginimo už registro objekto registravimą, dokumentų teikimą dydžių apskaičiavimo ir atlyginimo už registro objekto registravimą, registro duomenų, registro informacijos, registruoti pateiktų dokumentų ir (arba) jų kopijų, valstybės informacinių sistemų duomenų teikimą mokėjimo tvarkos aprašo² (toliau – Aprašas) 34.4 papunkčiu, RRT ne rečiau kaip kartą per metus rengia ir savo interneto svetainėje skelbia apibendrintą informaciją apie Aprašo nuostatų įgyvendinimą.

Aprašas taikomas tada, kai įstatymų nustatytais atvejais yra **imamas atlyginimas už dokumentų teikimą**³ (arba iš dokumentų gavėjų, arba kai sąnaudos yra finansuojamos iš valstybės biudžeto lėšų) ir (ar) **registro objekto registravimą**⁴ (arba iš duomenų, reikalingų registro objektui registruoti, teikėjų, arba kai sąnaudos yra finansuojamos iš valstybės biudžeto lėšų), išskyrus Lietuvos Respublikos rinkliavų įstatymo ir Lietuvos Respublikos mokesčių už pramoninės nuosavybės objektų registravimą įstatymo nustatytus atvejus.

2020 m., įgyvendinant Aprašo nuostatas, atlikti pagrindiniai darbai, rezultatai ir išvalgos

Pateikta išvada dėl VĮ „Registru centras“ (toliau – RC) atlyginimo už dokumentų teikimą ir registro objekto registravimą dydžių (toliau – atlyginimo dydžiai) apskaičiavimo.

2019 m. lapkričio 22 d. RRT pateikęs neigiamą išvadą dėl RC atlyginimo dydžių apskaičiavimo pagrįstumo, RC, įvertinusi ir ištaisiusi neigiamoje išvadoje nurodytus trūkumus, 2020 m. sausio 31 d.⁵ pakartotinai pateikė RRT pagal Aprašo 17 punktą parengtus dokumentus išvada dėl RC atlyginimo dydžių apskaičiavimo pagrįstumo gauti: audito įmonės patikrintą atlyginimo dydžių

¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. sausio 10 d. nutarimas Nr. 45 „Dėl Atlyginimo už registro objekto registravimą, dokumentų teikimą dydžių apskaičiavimo ir atlyginimo už registro objekto registravimą, registro duomenų, registro informacijos, registruoti pateiktų dokumentų ir (arba) jų kopijų, valstybės informacinių sistemų duomenų teikimą mokėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

² Patvirtintas Nutarimu.

³ Dokumentų teikimo sąvoka apima registro duomenų, registro informacijos, registruoti pateiktų dokumentų ir (arba) jų kopijų, valstybės informacinių sistemų duomenų teikimą, taip pat atlyginimo už dokumentų, įskaitant registro duomenis, registro informaciją, registruoti pateiktus dokumentus ir (arba) jų kopijas, valstybės informacinių sistemų duomenis, teikimą pakartotinai naudoti (Aprašo 1 p.).

⁴ Registro objekto registravimo sąvoka apima registro objekto registravimą, registro duomenų ir (arba) registro pakeistos informacijos registravimą, registro objekto išregistravimą (Aprašo 1 p.).

⁵ Informacija RRT pateikta 2020 m. sausio 31 d. raštu Nr. S-7907 (3.48 E), papildomai informacija buvo tikslinta 2020 m. vasario 25 d. raštu Nr. S-14284 (1.31 E) ir 2020 m. kovo 10 d. raštu Nr. S-17175 (1.31 E).

patikrinimo ataskaitą ir patikslintus teisės aktų, kuriais tvirtinami atlyginimo dydžiai, projektus bei juos pagrindžiančius dokumentus.

RRT, išanalizavusi ir įvertinusi RC pateiktus dokumentus, nustatė, kad RC pateikti patikslinti atlyginimų dydžiai yra apskaičiuoti laikantis Aprašo ir Sąnaudų priskyrimo registro objekto registravimo ir (arba) dokumentų teikimo veikloms reikalavimų aprašo⁶ reikalavimų, t. y. skaičiuojant RC atlyginimo dydžius buvo įtrauktos tik būtinos ir pagrįstos sąnaudos, tiesiogiai susijusios su dokumentų teikimo ir (ar) registro objekto registravimo veiklomis. Atsižvelgdama į tai, RRT 2020 m. kovo 24 d. pateikė RC teigiamą išvadą dėl RC atlyginimo dydžių apskaičiavimo pagrįstumo.

Gavus teigiamą RRT išvadą, nauji RC atlyginimo dydžiai buvo nustatyti Atlyginimo už valstybės įmonės Registrų centro tvarkomų registrų objektų registravimą, šių registrų ir Nekilnojamojo turto kadastro duomenų, informacijos, dokumentų ir (ar) jų kopijų tvarkymą dydžių sąrašė⁷ (toliau – LRV sąrašas) bei Atlyginimo už naudojimąsi Antstolių informacinėje sistemoje ir Juridinių asmenų dalyvių informacinėje sistemoje tvarkomais duomenimis dydžių sąrašė⁸ (toliau – TM sąrašas) ir pradėti taikyti nuo 2020 m. spalio 1 d.

Pateikta išvada dėl kompensuojamųjų sąnaudų dydžio pagrįstumo.

2020 m. rugsėjo 3 d. RC pateikė RRT informaciją apie 2019 m. patirtas sąnaudas, neatlygintinai registruojant registro objektus ir teikiant dokumentus tokią teisę turinčioms institucijoms⁹, bei audito įmonės UAB „Moore Mackonis“ ataskaitą išvadai dėl kompensuojamųjų sąnaudų dydžio pagrįstumo gauti. RC nurodyta iš valstybės biudžeto prašoma kompensuoti 2019 m. patirtų sąnaudų suma buvo 9 540 566,64 Eur. RRT, išanalizavusi ir įvertinusi šių kompensuojamųjų sąnaudų dydžio pagrįstumą, nustatė, kad iš valstybės biudžeto gali būti kompensuojama 9 537 023,31 Eur¹⁰, ir 2020 m. rugsėjo 29 d. pateikė RC teigiamą išvadą dėl šios kompensuojamosios sąnaudų sumos pagrįstumo.

Įvertinti pirmieji atlyginimo už dokumentų teikimą ir registrų objekto registravimą reformos rezultatai.

Įvertinus RC pateiktus atlyginimo dydžius ir jų pagrindu apskaičiuotas kompensuojamąsias sąnaudas, buvo užbaigtas pirmasis visas šios srities vertinimo ciklas. Įgytos patirties pagrindu, RRT pažymi tokius įgyvendintos reformos privalumus:

- sukurta sąnaudomis pagrįsta, skaidresnė ir aiškesnė RC atlyginimo dydžių kainodara;
- RC numatytas dokumentų ir duomenų teikimo būdas „sistema-sistema“ sudaro prielaidas duomenimis tarp informacinių sistemų keistis automatizuotai; šis technologiškai pažangus ir sąlyginai pigus¹¹ dokumentų ir duomenų teikimo būdas turėtų būti institucijų naudojamas kuo

⁶ Patvirtintas RRT direktoriaus 2018 m. birželio 1 d. įsakymu Nr. 1V-526 „Dėl Sąnaudų priskyrimo registro objekto registravimo ir (arba) dokumentų teikimo veikloms reikalavimų aprašo patvirtinimo“.

⁷ Patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. liepos 8 d. nutarimu Nr. 763 „Dėl Atlyginimo už valstybės įmonės Registrų centro tvarkomų registrų objektų registravimą, šių registrų ir Nekilnojamojo turto kadastro duomenų, informacijos, dokumentų ir (ar) jų kopijų tvarkymą dydžių sąrašo patvirtinimo“.

⁸ Patvirtintas Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2020 m. rugpjūčio 27 d. įsakymu Nr. 1R-278 „Dėl Atlyginimo už naudojimąsi Antstolių informacinėje sistemoje ir Juridinių asmenų dalyvių informacinėje sistemoje tvarkomais duomenimis dydžių sąrašo patvirtinimo“.

⁹ Valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, įmonės ir viešosios įstaigos, finansuojamos iš valstybės ar savivaldybių biudžetų ir Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo nustatyta tvarka įgaliotos atlikti viešąjį administravimą arba teikiančios asmenims viešąsias ar administracines paslaugas.

¹⁰ RC prašoma kompensuojamųjų sąnaudų suma buvo sumažinta 3 543,33 Eur, nes 2019 m. RC už 3 515,82 Eur neatlygintinai suteiktos dvi Antstolių informacinės sistemos paslaugos nebuvo įtrauktos į TM sąrašą ir RRT nebuvo pateikti dokumentai, kuriais būtų patvirtinti šių paslaugų teikimo atlyginimo dydžiai, o trijų Neveiksnių ir ribotai veiksnų asmenų registro paslaugų RC nurodytas atlyginimo dydis 27,51 Eur neatitiko LRV sąrašė nurodytų atlyginimo dydžių.

plačiau, siekiant tiek kurti visuomenei aktualias elektronines paslaugas, tiek taupyti valstybės biudžeto lėšas;

- atlikti atlyginimo dydžių perskaičiavimai, remiantis atitinkamų paslaugų teikimo sąnaudomis, lėmė ženkliai valstybės biudžeto lėšų sutaupymus: jei RC kompensuojamosios sąnaudos už neatlygintą dokumentų teikimą ir registro objekto registravimą 2019 m. būtų apskaičiuotos pagal RC 2019 m. taikytus atlyginimo dydžius, jos būtų siekusios net 39 087 526 Eur (t. y. būtų buvusios net 29 546 959 Eur didesnės);

- atsirado galimybė įvertinti, kokie juridiniai ir fiziniai asmenys gali neatlygintai gauti paslaugas, analizuoti jiems neatlygintai suteiktų paslaugų kiekius ir patikrinti iš valstybės biudžeto lėšų kompensuojamų sumų pagrįstumą – disponavimas šia informacija naudingas institucijoms, atsakingoms už duomenų atvėrimo ir neatlygintino duomenų teikimo politikos formavimą ir racionalų valstybės biudžeto lėšų naudojimą.

Išsiųsti priminimai Aprašo nuostatų nesilaikančioms institucijoms ir (arba) registro tvarkytojams (toliau visi kartu – subjektai).

2020 m. išsiųsti raštai 14 subjektų, iki Nutarimo 6.1 ir 7.1 papunkčiuose nurodyto termino, t. y. 2019 m. liepos 1 d., RRT nepateikusiems Aprašo 17 punkte nurodytų dokumentų – teisės aktų, kuriais tvirtinami atlyginimo dydžiai, projektų ir atlyginimo dydžių patikrinimo ataskaitų, ir (arba) iki Aprašo 38 punkte nurodyto termino, t. y. kiekvienų metų gegužės 1 d., RRT nepateikusiems informacijos apie pateiktą dokumentų ir (ar) įregistruotų registro objektų kiekį, gautas pajamas ir patirtas sąnaudas pagal kiekvieną patvirtintą atlyginimo už bazinį vienetą dydį (dokumentų teikimo atveju) ir (ar) registro objekto registravimo sąnaudų kategoriją. Siųstuose raštuose RRT priminė subjektams apie jų pareigą pateikti RRT Apraše nurodytus dokumentus ir gauti RRT išvadą, kad jų taikomi atlyginimo dydžiai yra pagrįsti sąnaudomis, kaip to reikalaujama pagal galiojančius teisės aktus.

Išanalizavus 2019 m. ir 2020 m. RRT surinktą informaciją ir iš subjektų gautus atsakymus bei paaiškinimus, nustatyta, kad dokumentus dėl atlyginimo dydžių apskaičiavimo RRT turi pateikti 7 subjektai, kurių taikomi atlyginimo dydžiai privalo būti apskaičiuoti ir pagrįsti sąnaudomis, laikantis Apraše nustatytų reikalavimų.

Iki 2020 m. pabaigos tik RC buvo praėjęs nustatyta vertinimo procedūra: patekęs vertinimui reikalingus dokumentus dėl apskaičiuotų atlyginimo dydžių, kurie buvo RRT patikrinti, ir gavęs teigiamą išvadą dėl šių dydžių apskaičiavimo pagrįstumo.

Likusieji 6 subjektai: VĮ „Regitra“ (toliau – Regitra), VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras (toliau – ŽŪIKVC), Informatikos ir ryšių departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – IRD), Valstybinė miškų tarnyba (toliau – VMT), Lietuvos geologijos tarnyba prie Aplinkos ministerijos (toliau – Geologijos tarnyba) ir Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba prie Aplinkos ministerijos (toliau – Hidrometeorologijos tarnyba), iki 2020 m. pabaigos nebuvo inicijavę jų apskaičiuotų atlyginimo dydžių įvertinimo procedūros, o tai reiškia, kad jų šiuo metu taikomi atlyginimų dydžiai galimai nėra pagrįsti sąnaudomis, tokiu būdu nesilaikant Aprašo reikalavimų.

Po pakartotinių priminimų RRT gavo ŽŪIKVC, Geologijos tarnybos ir VMT raštus, informuojančius, kad minėti subjektai Aprašo 17 punkte nurodytus dokumentus RRT įvertinti pateiks 2021 m. Kiti subjektai – Regitra, IRD ir Hidrometeorologijos tarnyba – jokios informacijos RRT nepateikė.

Teikta metodinė pagalba.

Vadovaujantis Aprašo 34.3 papunkčio reikalavimais, RRT raštu ir žodžiu teikė metodinę pagalbą Aprašo nuostatų taikymo klausimais visiems besikreipiantiems subjektams. 2020 m.

¹¹ Palyginti su įprastiniais tokių paslaugų teikimo būdais, pvz. popieriniu būdu.

konsultacija dėl Aprašo nuostatų taikymo buvo suteikta RC, ŽŪIKVC, Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnybai, Geologijos tarnybai ir Regitrai.

Dalyvauta darbiniuose susitikimuose, teiktos pastabos ir pasiūlymai dėl teisės aktų tobulinimo.

Parengusi teigiamą išvadą dėl RC 2019 m. patirtų kompensuojamųjų sąnaudų pagrįstumo, t. y. pasibaigus pirmajam visam subjekto atlyginimų dydžių patikrinimo ciklui, RRT 2020 m. spalio 7 d. inicijavo susitikimą su Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijos (toliau – EIM) atstovais. Susitikimo metu RRT pristatė RC atlyginimo dydžių patikrinimo ir 2019 m. patirtų sąnaudų kompensavimo procesą, supažindino EIM atstovus su naujais nuo 2020 m. spalio 1 d. įsigaliojusiais RC atlyginimo dydžiais, aptarė pasiūlymus dėl galiojančių teisės aktų tobulinimo, įskaitant ir pasiūlymus atlyginimų dydžius apskaičiuojant remtis faktiškai patirtomis sąnaudomis, o ne prognozuojamais dydžiais, kurie priklauso nuo įvairių kintamųjų ir kuriuos sunku argumentuotai pagrįsti.